

Магістр 2 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ЧИННИКІВ ІННОВАЦІЙНОГО РИНКУ

Анотація. Розглянуто особливості розрахунку показника інвестиційної привабливості промислового підприємства. Удосконалена методика розрахунку його інтегрального показника.

Аннотация. Рассмотрены особенности расчета показателя инвестиционной привлекательности промышленного предприятия. Усовершенствованная методика расчета его интегрального показателя.

Annotation. The features of calculation of industrial enterprise of investment attractiveness index of are considered. Method of calculation of its integral index is improved.

Ключові слова: інвестиції, інновації, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, інноваційний ринок.

Поліпшення інвестиційного клімату є пріоритетним завданням, здійснити яке можна лише грамотно управляючи процесом підвищення інвестиційної привабливості всіх сегментів інвестиційного ринку і насамперед підприємств. Саме тому питання оцінки інвестиційної привабливості підприємств як у теоретичному, так і в практичному плані є актуальним у загальній його проблемі.

Вивченням проблем, освітлених у межах даної роботи, займалися такі наукові діячі як: Федірко О. А., Денисюк В. А., Герасимчук В. Г., Нагачевська Т. В., Дідківський М. І., Савчук В. С., Дахно І. І., Румянцев А. П., Ковальов Г. Д., Шевченко В. Ю., Красовська О. В., Москвін С. Д., Ястремська О. М., Іванов В. В., Хаустов В. С., Фролова З. В., Шлак А. П., Капіца Ю. М., Полуяктова О. В. та багато інших.

Серед іноземних наукових робіт за даною темою можна знайти наукові публікації таких науковців, як: Б. Твісс, К. Фаррел, Л. Гохберг, Г. Верхюлст, М. Сервантес, Й. Шумпетер, П. Друкер, Р. Соллоу, Д. Гібсон та ін., у роботах яких викладені основні методологічні запитання з організації й фінансування інвестицій.

У доступній закордонній літературі з інвестиційного менеджменту вказуються лише теоретичні аспекти організації інвестування і технології "due diligence" (англ. – "перевірка боргової сумлінності") підприємств. Практичні ж методики розрахунку інвестиційної привабливості підприємств провідних західних консультативних фірм і інвестиційних компаній вважаються комерційною таємницею, широкому колу вітчизняної наукової громадськості не доступні і не адаптовані до вітчизняних економічних умов [1, с. 44].

Таким чином, наукова і практична значимість проблеми, її недостатня розробленість обумовили вибір теми дипломного дослідження.

На погляд автора, неправомірно вважати продовженням інвестування приріст капітальної вартості у формі доходу чи іншого ефекту. Дане методологічне положення не суперечить необхідності докладного розрахунку повернення інвестованих коштів, їхньої ефективності, окупності і т. д. Але все це забезпечується уже виробничими процесами в поєднанні з іншими факторами.

У відповідності з окресленими проблемами зростає кількість теоретичних і методичних розробок з питань аналізу й оцінки інвестиційної привабливості господарюючих суб'єктів.

Інвестиційна привабливість [2, с. 175] – це також й сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- та мікрорівнях. Інвестиційна привабливість розглядається на рівні країни, галузі, підприємства.

Класифікуючи чинники, що впливають на інвестиційну привабливість України, С. Буткевич [3] поділяє їх на дві групи: позитивні та негативні.

До позитивних чинників відповідно увійшли такі: розвинута виробнича інфраструктура, місткий ринок, сприятливі природні умови, велика чисельність населення, високий рівень кваліфікації кадрів, низький рівень конкуренції.

До негативних – нерозвинений фінансовий ринок, низький рівень гарантій для іноземних інвесторів, низькі темпи приватизації, довга процедура реєстрації підприємств, низький рівень економічної безпеки, негативний міжнародний рейтинг.

Незважаючи на деяку категоричність формування негативних чинників, слід зазначити, що саме на такий їх набір дуже часто вказує більшість зарубіжних рейтингових агенцій.

Офіційні джерела (законодавство, постанови, програми та ін.), економічна література не дають точного визначення.

Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, що є сполучною ланкою між етапом аналізу та етапом прийняття рішень про вкладення коштів, є інтегральною характеристикою окремих підприємств як об'єктів перспективного інвестування з позиції сталості розвитку, ефективності використання активів, їх ліквідності та цілої низки інших показників.

Автором була надана характеристика чинників, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств

Характеристика чинників, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств

Чинники. Складові даного чинника	
<i>Внутрішні</i>	
Фінансово-економічний стан підприємств	Основні показники фінансово-економічної діяльності підприємства
Безпека вкладень	інвестиційний ризик, фінансовий ризик
Виробничо-технологічні	Продуктивність праці, рівень розвитку виробництва, використані технології, наявність основних фондів
Інституціональний	Організаційно-правова форма, особливості функціонування, правовий статус, специфіка органів управління, якість управління
Інформаційний	Наявність сучасного програмного забезпечення (програми для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінки рівня інвестиційної привабливості; веб-сайт у мережі Інтернет)
Ділова репутація	Історія економічної діяльності підприємства
<i>Зовнішні</i>	
Соціальні	Демографічна ситуація в країні, попит споживачів
Політична ситуація в країні	Бюджетно-податкова політика, грошово-кредитна, амортизаційна, цінова, валютна, інноваційна політика, нормативне законодавче регулювання
Конкуренції	Стан конкуренції галузевого ринку, наявність рівних конкурентів
Інфраструктурні	Близьке розташування підприємства до основних джерел сировини та споживачів продукції

Закінчення таблиці

Ринкові	Розмір ринку, темп зростання його потенціалу, циклічність попиту, еластичність цін, прибутковість, диференціація продукту
Технологічні	Рівень технічних нововведень у галузі, складність продукції і виробництва, капіталоемкість і наукоємкість продукції

Рішенню проблеми об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості підприємства заважає недосконалість понятійного апарату і трактування основних понять, що стосуються аналізу інвестиційної привабливості.

Таким чином, найчастіше інвестиційна привабливість підприємства є узагальнюючим показником динаміки залучення інвестицій в економіку.

З таблиці видно, що інвестиційна привабливість є найважливішим елементом при визначенні інвестиційного клімату, і, відповідно, інвестиційного ринку. Аналіз починається з оцінки макроекономічних факторів зовнішнього середовища, потім через призму показників інвестиційної привабливості країни, інвестиційної привабливості регіону та інвестиційної привабливості галузі визначається шуканий показник інвестиційної привабливості об'єкта.

Оцінку інвестиційної привабливості слід здійснювати з позиції системного підходу, що дає комплексне вивчення й оцінку діяльності інвестиційних можливостей об'єктів господарювання з метою подальшого наукового обґрунтування ефективності їх розвитку [4].

До основних факторів, що характеризують інвестиційну привабливість країни, відносяться: соціально-політична стабільність, економічна стабільність, розвиненість кредитно-фінансової системи та фондового ринку, рівень корупції, правове поле країни, проваджувана державою податкова політика, рівень науково-технічного прогресу, ступінь втручання держави в регулювання ринкової економіки.

Інвестиційна привабливість регіону включає такі фактори: географічне положення, економічний розвиток, соціальний стан, демографічна політика, податкові пільги [5, с. 33].

На інвестиційну привабливість галузі впливають такі фактори, як ємність галузевого ринку, наявність конкуренції, існування або відсутність бар'єрів входу й виходу на ринок, еластичність цін, капіталомісткість, доступність ресурсів, амортизаційна політика, унікальність продукції, застосування сучасних та інноваційних технологій.

Запропонована класифікація факторів дозволяє глибше розібратися в причинах зміни досліджуваних явищ, точніше оцінити місце й роль кожного фактору у формуванні величини результативних показників і побудувати модель оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Повноцінна оцінка інвестиційної привабливості в межах інноваційного середовища функціонування підприємства повинна включати у себе всі складові фактори цього поняття, а саме, абсолютні та порівняльні методи визначення привабливості підприємства як об'єкта інвестування [6].

Відповідно до викладених вище принципів автором дослідження була сформована система факторів оцінки інвестиційної привабливості, у яку включені:

- 1) фінансові показники (оцінка фінансових результатів діяльності підприємства, ліквідності та платоспроможності, ділової активності, рентабельності підприємства);
- 2) показники соціальної безпеки та ринкового середовища (показник продуктивності праці, плинності кадрів, коефіцієнт якісного складу персоналу, інвестиційна привабливість галузі);

3) інформаційні фактори (коефіцієнт культурного рівня персоналу, наявність сертифікатів якості товарів (послуг), коефіцієнт якості заборгованості) та фактори корпоративного управління.

Формування комплексної інтегральної оцінки інвестиційної привабливості може здійснюватися за різними методиками, з урахуванням основних факторів інвестиційної привабливості. Основною вимогою до будь-якого методу визначення рівня інвестиційної привабливості є можливість інтерпретації отриманої інформації та прийняття на основі визначених показників ефективних і доцільних управлінських рішень, як з боку інвестора щодо вкладання коштів, так і з боку підприємства-реципієнта щодо підвищення власного інвестиційного рейтингу.

Наук. керівн. Пономаренко В. С.

Література: 1. Гриньова В. М. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності : монографія / В. М. Гриньова, В. О. Коюда., Т. І. Лепейко. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2002. – 464 с. 2. Білик М. С. Порівняльний аналіз інвестиційної привабливості промислових підприємств з використанням методів сучасного факторного аналізу / М. С. Білик, Р. М. Бойчук // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та розвитку. Вісник НУ "Львівська політехніка". – 2002. – С. 239– 249. 3. Данилина В. Н. Методы оценки инвестиционной привлекательности хозяйственных субъектов / В. Н. Данилина, С. В. Исаева // Вестник ХГТУ. – № 3 (9). – 2000. – С. 26–29. 4. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку : монографія / В. В. Зянько. – Вінниця : УНІВЕРСУМ, 2005. – 344 с. – С. 33. 5. Пономаренко В. С. Реальне інвестування суб'єктів господарювання : навч. посіб. / В. С. Пономаренко, О. М. Ястремська. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2002. – 168. – С. 36. 6. Скібіцький О. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент / О. М. Скібіцький. – К. : "Центр учбової літератури", 2009. – 404 с. 7. Соловйов В. П. Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики : монографія / В. П. Соловйов. – К. : ВД "Фенікс", 2008. – 224 с. 8. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади : наук. видан. / О. М. Ястремська. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2004. – 472 с.